



Uniwersytet
Wrocławski

Prawo prywatne międzynarodowe

Prowadzący: **mgr Tobiasz Gajda**

Centrum Badań Problemów Prawnych I
Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej UWr

tobiasz.gajda@uwr.edu.pl



Część szczegółowa PPM

Osoby
fizyczne

Osoby
prawne



Uniwersytet
Wrocławski

Osoba prawna



Prawo właściwe

Przynależność

Statut
personalny

dwie teorie

art. 17 ust. 1 PPM

SIEDZIBA

art. 17 ust. 2 PPM

MIEJSCE UTWORZENIA



Według miejsca, w którym znajduje się zarząd osoby prawnej (siedziba)

Tę zasadę przyjęto dla naszych stosunków wewnętrznych w art. 41 KC i stosujemy ją także w sprawach o elemencie obcym. Natomiast inni przywiązują wagę do miejsca ośrodka działalności osoby prawnej, tzn. centrum eksploatacyjnego, przez co w przypadku przedsiębiorstw rozumieć należy miejsce położenia zakładu głównego.

Według miejsca powstania, tzn. miejsca rejestracji

Osoba prawna ma możliwość wyboru systemu prawnego, któremu będzie podlegała, jeżeli oczywiście swoboda w tym względzie jest osobie prawnej przez prawo lub sytuację faktyczną zagwarantowana (raje podatkowe).

Państwu siedziby lub miejsca utworzenia podlegają:



Uniwersytet
Wrocławski

art. 17 ust. 1 i 2

- powstanie, łączenie, podział, przekształcenie lub ustanie osoby prawnej;
- charakter prawny osoby prawnej;
- nazwa oraz firma osoby prawnej;
- zdolność osoby prawnej;
- kompetencje i zasady działania oraz powoływanie i odwoływanie członków organów;
- reprezentacja;
- nabycie i utrata statusu wspólnika lub członkostwa oraz prawa i obowiązki z nimi związane;
- odpowiedzialność wspólników lub członków za zobowiązania osoby prawnej;
- skutki naruszenia przez osobę reprezentującą osobę prawną ustawy, aktu założycielskiego lub statutu.



Czynności prawne osoby prawnej

Jeżeli osoba prawna dokonuje czynności prawnej w zakresie prowadzonego przez siebie przedsiębiorstwa, wystarczy, że ma zdolność do dokonania tej czynności według prawa państwa, w którym przedsiębiorstwo jest prowadzone.

Osoba prawna może się powołać wobec drugiej strony na ograniczenia dotyczące jej zdolności lub reprezentacji wynikające z prawa wskazanego w przepisach art. 17 ust. 1 i 2.

Przepisu tego nie stosuje się do rozporządzeń dotyczących nieruchomości położonych w innym państwie niż państwo, w którym czynność prawna została dokonana [WYJĄTEK] ART. 18 PPM



Przeniesienie siedziby

Z chwilą przeniesienia siedziby do innego państwa, osoba prawna podlega prawu tego państwa. Osobowość prawna uzyskana w państwie dotychczasowej siedziby jest zachowana, jeżeli przewiduje to prawo każdego z zainteresowanych państw.

Przeniesienie siedziby w obrębie Europejskiego Obszaru Gospodarczego nie prowadzi do utraty osobowości prawnej.



Połączenie osób prawnych

Połączenie osób prawnych mających siedziby w różnych państwach wymaga dopełnienia wymagań określonych w prawie tych państw.



Uniwersytet
Wrocławski

Zmiana statutu

art. 19 ust. 1 PPM



**Wyjątek na rzecz prawa państwa, w którym
przedsiębiorstwo jest prowadzone**

art. 18 ust. 1 PPM



Wyjątek na rzecz prawa miejsca dokonania czynności prawnej

art. 18 ust. 1 PPM

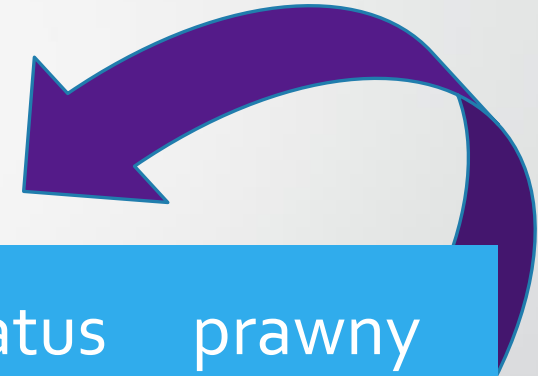


Ułomne osoby prawne

art. 18 ust. 1 PPM



Międzynarodowa osoba prawna



Osoba prawna, której status prawny określa akt normatywny podjęty przez dwa lub więcej państw. Może być to zarówno akt indywidualny, powołujący konkretną osobę prawną, jak i akt ogólny, regulujący przesłanki tworzenia osób prawnych.



Dobra osobiste

Lex patriae

art. 16 ust. 1 PPM

Dobra osobiste osoby fizycznej podlegają jej prawu ojczysemu (w przypadku osób prawnych zamiast prawa ojczysemego będzie prawo siedziby tej osoby lub prawo państwa jej powstania).



Uniwersytet
Wrocławski

Czynności prawne



Czynności prawne

Dokonywane są one w granicach i ze skutkami normatywnie określonymi i stanowią realizację jednej z podstawowych zasad prawa cywilnego, tj. autonomii woli stron, w zakresie kształtowania treści stosunków prawnych.

O dopuszczalności dokonania określonej czynności prawnej rozstrzyga prawo właściwe dla tej czynności. Także istnienie tej czynności rozstrzygane jest w oparciu o prawo właściwe dla niej

Prawu właściwemu dla czynności prawnej podlega także zgoda osoby trzeciej na dokonanie czynności prawnej (np. art. 519 § 2 KC)



Forma czynności prawnych

Forma czynności prawnej podlega prawu właściwemu dla tej czynności. Wystarczy jednak zachowanie formy przewidzianej przez prawo państwa, którym czynność zostaje dokonana.

Jeżeli umowę zawierają osoby znajdujące się w chwili złożenia oświadczeń woli w różnych państwach, wystarczy wówczas zachowanie formy przewidzianej dla tej czynności przez prawo jednego z tych państw. Przepis ten został zaczerpnięty z rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady („Rzym I”) o prawie właściwym dla zobowiązań umownych (art. 11 ust. 2)

Zakres prawa właściwego dla formy czynności prawnej

Do zakresu prawa właściwego dla formy czynności prawnej zalicza się sposób złożenia oświadczenia woli, a mianowicie, **czy wystarczy ustne oświadczenie, czy wyrażone w formie pisemnej (zwykłej, szczególnej), czy konieczny jest udział świadków lub odpowiedniego organu (np. notariusza).**

Gdy czynność prawna nie będzie spełniała warunków formalnych ani wg prawa państwa właściwego dla danej czynności prawnej, ani wg prawa państwa, na terytorium którego czynność została dokonana), dla oceny skutków niezachowania wymogów co do formy czynności prawnej zastosowanie będzie miała *zasada lex causae*.



Przedstawicielstwo

- O przedstawicielstwie decyduje samodzielny łącznik, a nie ten któremu podlega czynność dokonywana przez przedstawiciela.
- Odróżnienia wymaga przedstawicielstwo ustawowe od zastępstwa z woli osoby reprezentowanej (pełnomocnictwo).



Przedstawicielstwo ustawowe

Reprezentowanie dziecka przez rodziców oceniane jest wg prawa ojczystego dziecka; prawa przedstawicielskie przysposabiającego w stosunku do przysposobionego, wg prawa ojczystego przysposabiającego; o prawie do działania w imieniu osoby prawnej rozstrzyga prawo jej siedziby.

Przedstawicielstwo ustawowe podlega temu prawu, które przyznaje przedstawicielowi prawa i obowiązki reprezentowania.



Pełnomocnictwo

W przypadku pełnomocnictwa kwestia prawa właściwego dla oceny stosunku pełnomocnictwa i czynności prawnych działanych przez pełnomocnika, jest bardziej skomplikowana, gdyż obejmuje trzy różne płaszczyzny stosunków prawnych:

- 1) **stosunek prawny między mocodawcą a pełnomocnikiem**, który stał się podstawą upoważnienia pełnomocnika do działania w imieniu i na rzecz mocodawcy; określaną jest on mianem stosunku podstawowego lub wewnętrznego;
- 2) **akt ustanowienia pełnomocnictwa**;
- 3) **stosunek prawny, jaki powstał pomiędzy mocodawcą lub pełnomocnikiem z jednej strony a osobą trzecią**, z którą pełnomocnik dokonał w imieniu mocodawcy czynności prawnej z drugiej strony; nazywany jest on mianem stosunku zewnętrznego.



Pełnomocnictwo

Pełnomocnictwo podlega prawu wybranemu przez mocodawcę, ale mocodawca może się powołać wobec pełnomocnika na prawo wybrane tylko wtedy, gdy ten o wyborze prawa wiedział lub mógł się z łatwością o nim dowiedzieć

W razie braku wyboru prawa dla pełnomocnictwa podlega ono:

- prawu państwa siedziby pełnomocnika, w której on stale działa, albo
- prawu państwa, w którym znajduje się przedsiębiorstwo należące do mocodawcy, jeżeli tu stale działa pełnomocnik, albo
- prawu państwa, w którym pełnomocnik rzeczywiście działał, reprezentując mocodawcę lub w którym- wg woli mocodawcy- powinien działać.

Gdy chodzi o formę pełnomocnictwa należy stosować prawo państwa, któremu podlega pełnomocnictwo (powinno ono mieć formę pisemną)→ forma przewidziana przez prawo państwa, w którym pełnomocnictwa udzielono (tam gdzie miało miejsce zachowanie mocodawcy wyrażające wolę udzielenia pełnomocnictwa).



Pełnomocnictwo

Przyjmuje się, iż stosunek podstawowy pełnomocnictwa oraz stosunek wynikający z czynności prawnej wykonawczej podlegają prawu właściwemu danego państwa i określone są własnymi statutami. W pierwszym przypadku będzie to statut stosunku podstawowego, który przybiera formę kontraktową, miarodajną dla umowy, kształtującej więź prawną o charakterze obligacyjnym pomiędzy mocodawcą a pełnomocnikiem.



Przedawnienie

Przedawnienie podlega temu prawu, które jest właściwe dla samego roszczenia (w sprawach z czynu niedozwolonego- prawu państwa w którym miało miejsce zdarzenie powodujące szkodę).

Zakres prawa właściwego dla przedawnienia

- prawu właściwemu dla roszczenia podlegają wszystkie zdarzenia prawne związane z przedawnieniem, czyli początek biegu przedawnienia, terminy przedawnienia, zawieszenie i przerwa biegu przedawnienia.



FIZZY DRINKS C Corporation z siedzibą w Nowym Jorku jest światowym liderem w zakresie produkcji napojów gazowanych. Jako korporacja o światowym zasięgu prowadzi działalność w oparciu o pięć centrów regionalnych, a mianowicie FIZZY DRINKS AUSTRALIA Ltd. z siedzibą w Sydney, FIZZY DRINKS EUROPE AG z siedzibą w Berlinie, FIZZY DRINKS ASIA GK z siedzibą w Tokio, FIZZY DRINKS AMERICA z siedzibą w Buenos Aires, FIZZY DRINKS AFRICA z siedzibą w Johannesburgu. FIZZY DRINKS EUROPE AG z siedzibą w Berlinie jest udziałowcem szeregu spółek we wszystkich państwach członkowskich Unii Europejskiej, w tym FIZZY DRINKS POLAND Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie

W oparciu o powyższy stan faktyczny wskaż:

1. Prawo właściwe dla zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych FIZZY DRINKS C Corporation z siedzibą w Nowym Jorku.
2. Prawo właściwe dla zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych FIZZY DRINKS EUROPE z siedzibą w Berlinie.
3. FIZZY DRINKS POLAND Sp. z o.o. z siedzibą w Warszawie.
4. Z jakiego typu strukturą z prawnego punktu widzenia mamy do czynienia w niniejszym kazusie?
5. Czy jest to międzynarodowa osoba prawna?

#1

Capital Development BV z siedzibą w Londynie prowadzi działalność w zakresie obrotu substancjami petrochemicznymi i materiałami ropopochodnymi. Spółka, pomimo że ma siedzibę w Londynie, została utworzona zgodnie z przepisami prawa holenderskiego w Amsterdamie, a następnie przeniesiono jej siedzibę do Wielkiej Brytanii. W dniu 25 maja 2011 r. Capital Development BV zawarła umowę kupna 200 000 litrów substancji petrochemicznych z polską spółką Rafineria S.A. z siedzibą w Zielonej Górze. Prawem właściwym dla umowy sprzedaży zgodnie z wyborem stron ma być prawo polskie, ponadto strony zawarły umowę jurysdykcyjną, na podstawie której wszelkie spory wynikające z powyższej umowy mają być rozstrzygane przez sąd miejsca siedziby polskiego kontrahenta.

2

UWAGA: Zgodnie z normami kolizyjnymi obowiązującymi w Wielkiej Brytanii prawem właściwym dla statutu personalnego osoby prawnej jest prawo państwa jej utworzenia.

W oparciu o powyższy stan faktyczny wskaż:

1. Prawo właściwe dla zdolności do czynności prawnych Capital Development BV.
2. Prawo właściwe dla zdolności do czynności prawnych Rafineria S.A.



Polska spółka BUDOWNICTWO S.A. z siedzibą w Katowicach zamierza zakupić 2 tony gładzi szpachlowej oraz 3 tony tynku zewnętrznego. Najlepszą ofertę zaproponowała czeska spółka STAVBA s.r.o. z siedzibą w Ostrawie. Z uwagi na to, że członkowie zarządu już raz zawarli umowę z podmiotem, który, jak się później okazało, był nienależycie reprezentowany, postanowili tym razem, aby uniknąć takiej sytuacji, zwrócić się o pomoc prawną do Jan Kowalski, Zygmunt Nowak Kancelaria Radców Prawnych i Adwokatów Spółka Jawna z siedzibą w Sosnowcu.

W oparciu o powyższy stan faktyczny, jako pracownik Jan Kowalski, Zygmunt Nowak Kancelaria Radców Prawnych i Adwokatów Spółka Jawna wskaż:

1. Prawo właściwe dla zdolności prawnej i zdolności do czynności prawnych czeskiej spółki.
2. Prawo właściwe dla sposobu reprezentacji czeskiej spółki.
3. Prawo właściwe dla ewentualnej odpowiedzialności członków zarządu za zobowiązania czeskiej spółki

#3



Obywatelka Grecji Zefiryna Polakis w 2004 r. udała się do pracy w Warszawie. W trakcie pobytu w Polsce poznała obywatela Polski Jana Kowalskiego. W czerwcu 2005 r. zawarła w Warszawie związek małżeński z wyżej wskazanym obywatelem polskim. Rok później państwo Kowalscy przeprowadzili się do Aten, miasta rodzinnego obywatelki Grecji. W dniu 5 grudnia 2006 r. Zefiryna Kowalska urodziła syna Aleksandra. Aleksander był jedynym wnukiem, jakiego miała Anna Kowalska (matka Jana Kowalskiego), która miała do tej pory dwie wnuczki Agnieszka i Martę, które były córkami siostry Jana – Joanny. W dniu 18 stycznia 2011 r. wskutek choroby Anna Kowalska zmarła. W testamencie cały swój majątek zapisała wnukom. Agnieszka i Marta odziedziczyły mieszkanie o powierzchni 70 m² w Warszawie, oszczędności oraz biżuterię stanowiącą pamiątkę rodzinną, natomiast Aleksander odziedziczył dom w Giżycku.

Z uwagi na to, że państwo Kowalscy na stałe mieszkają w Grecji, jak i na brak możliwości zajęcia się domem przez członków rodziny zamieszkujących w Polsce, państwo Kowalscy postanowili sprzedać dom i w należyty sposób ulokować środki, aby przekazać je Aleksandrowi, po uzyskaniu przez niego pełnoletniości.

W oparciu o powyższy stan faktyczny wskaż:

1. Prawo właściwe dla oceny dopuszczalności rozporządzenia składnikiem majątkowym małoletniego Aleksandra przez jego rodziców.
2. Prawo właściwe dla przedstawicielstwa ustawowego w niniejszym kazusie.

UWAGA: Aleksander ma podwójne obywatelstwo, jest obywatelem Polski i Grecji. Zefiryna jest obywatelką Grecji, a Jan jest obywatelem Polski.

4



#5

Obywatel Polski Jan Nowak zamierza nabyć nieruchomość położoną w Barcelonie. W tym też celu udał się do biura obrotu nieruchomościami we Wrocławiu i podpisał umowę o świadczenie usług, polegającą na wyszukaniu interesującej go nieruchomości. W dniu 25 czerwca 2011 r. biuro przekazało Janowi Nowakowi ofertę zakupu nieruchomości letniskowej położonej pod Barceloną, która spodobała się mu i postanowił ją nabyć. Jednak z uwagi na to, że nie włada on dobrze językiem hiszpańskim, jak i z uwagi na natłok obowiązków w związku z prowadzoną działalnością gospodarczą postanowił udzielić pełnomocnictwa do zawarcia umowy swojej kuzynce Aleksandrze Nowak. W dniu 5 lipca 2011 r. Aleksandra Nowak udała się do Barcelony i tam przed notariuszem zawarła w imieniu i na rzecz Jana Nowaka umowę kupna nieruchomości.

W oparciu o powyższy stan faktyczny wskaż:

1. Prawo właściwe dla pełnomocnictwa.
2. Prawo właściwe dla formy pełnomocnictwa



#6

Obywatel polski Jan Nowak zamierza nabyć łódź motorową, jednak w polskich portalach ogłoszeniowych nie znalazł interesującej go oferty. W związku z powyższym rozpoczął poszukiwania w portalach zagranicznych. Ostatecznie znalazł interesującą go motorówkę na francuskim portalu ogłoszeniowym. Po telefonicznej rozmowie z właścicielem komisju Bernardem Vente ustalił, że oferta jest aktualna i jeśli jest zainteresowany zakupem wskazanej łodzi, może ją zarezerwować do czasu przyjazdu do Francji i sfinalizowania transakcji. Nowak ostatecznie zdecydował się na zakup łodzi, lecz z uwagi na obowiązki zawodowe oraz słabą znajomość języka francuskiego postanowił poprosić swojego szwagra Zenona Kowalskiego o pomoc w dokonaniu transakcji i sprowadzeniu motorówki do Polski. W związku z powyższym Jan Nowak udzielił na piśmie pełnomocnictwa Zenonowi Kowalskiemu do zakupu wskazanej łodzi. Następnego dnia, tj. 28 maja 2011 r., Zenon Kowalski udał się do Marsylii, gdzie znajdował się komis sprzętu wodnego prowadzony przez Bernarda Vente i zawarł z nim, w imieniu Jana Nowaka, umowę sprzedaży wcześniej umówionej łodzi motorowej, zapłacił cenę i w zamian odebrał łódź wraz z kompletem dokumentów. Po sfinalizowaniu transakcji Zenon Kowalski zapakował motorówkę na przyczepę i udał się do Polski, a następnie przekazał zakupioną motorówkę Janowi Nowakowi.

W oparciu o powyższy stan faktyczny wskaż:

1. Prawo właściwe dla pełnomocnictwa.
2. Prawo właściwe dla formy pełnomocnictwa.
3. Prawo właściwe dla oceny skuteczności nabycia własności przez Nowaka.



Dziękuję za uwagę! 😊

mgr Tobiasz Gajda

Centrum Badań Problemów Prawnych i
Ekonomicznych Komunikacji Elektronicznej
Uwr

tobiasz.gajda@uwr.edu.pl